

2785
UNIVERZITET U BEOGRADU

2.785

Dr MIHAILO KRSTIĆ
RED. PROF. ŠUMARSKOG FAKULTETA

ZAŠTITA DRVETA

II DEO

PROUZROKOVAČI TRULEŽI I OBOJENOSTI DRVETA

Naučna knjiga

BEOGRAD, 1962.

U V O D

Uprkos traženju i pronalasku novih materijala koji mogu zameniti drvo, ono i dalje ostaje jedna od najdragocenijih sirovina za civilizovanog čoveka. Izvesne njegove fizičke i tehnološke osobine, pored hemijskih, ne poseduju metali, beton i savremene plastične mase. I danas, umesto da se potreba proizvodnje drvene mase zbog intenzivnog razvoja industrije starih i novih materijala smanjuje, drvo je, usavršavanjem tehnoloških procesa, dobilo još veću vrednost i mogućnost plasmana. Međutim, zahvaljujući s jedne strane preteranim sečama i pustošenju šuma u prošlosti, a s druge strane novim proizvodima od drveta, drvena sirovina je postala dosta iscrpljena u mnogim zemljama sveta. Nedostatak određene sirovine uticao je na skok cena drvetu i na potrebu da se drvena masa što racionalnije koristi.

Drvo je, kao što će se docnije videti, izloženo oštećenjima od mnogih neorganiskih i organskih faktora. Među najvažnijima treba navesti gljive, koje prouzrokuju dekompoziciju drvene supstance i nju čine neupotrebljivom. U zemljama gde se vodi evidencija šteta od truleži došlo se do zaključka da je drvo u nezaštićenom stanju neekonomično koristiti za osnovne životne potrebe. Samo se u Sjedinjenim Državama godišnja vrednost izgubljene drvene mase zbog truleži ceni na oko 400 miliona dolara, a gubici od truleži drveta koje se nalazi u upotrebi na približno 10% od godišnjeg etata. U Britaniji godišnje štete od mrke (suve) truleži u građevinama iznose oko 1 milion funti. Zbog toga se na opravku građevina u toj zemlji troši oko 10 puta veća suma novca nego što je to normalno (63). U Nemačkoj godišnje štete od crvene prstenaste truleži borove srčike u dubećem stanju stabla iznose oko 2 miliona maraka.

Neke javne organizacije i preduzeća troše drvnu sirovinu u ogromnim količinama. To su na prvom mestu železnice, telegrafaska služba i rudnici. Dok je uspelim rešenjima zaštite železničkih pragova i telegrafskih stubova potrošnja ovih sortimenata znatno smanjena, ostaju još uvek rudnici, koji ne samo kod nas, već i u nekim drugim zemljama, nedovoljno shvataju ekonomsku opravdanost zaštite rudničke građe. Samo se potrošnja rudničkog drveta kod nas cenila doskora na 500.000 m³.

Ali nisu samo navedene drvene preradevine izložene propadanju. Mnogi drugi proizvodi i konstrukcije od drveta trule znatno brže u nezaštićenom stanju te njihova češća zamena poskupljuje životne troškove zajednice i pojedinaca. Direci i ograde oko poljoprivrednih imanja, drvenarija u staklarama i vozilima, drvene konstrukcije u hortikulturi, brodska građa i td. primeri su ovih na prvi pogled malih šteta, koje u celini predstavljaju značajne materijalne i novčane gubitke.

Pored navedenih primera šteta od procesa truljenja drvene supstance ne bi trebalo izgubiti iz vida i opasnosti koje ovi procesi donose. Iz ranije istorije je poznato da je trulež bila uzrok raspadanju brodova na otvorenoj pučini i rušenju građevina i mostova, uz obavezne ljudske žrtve. Sa-